

IN DIE HOOGGEREGSHOF VAN SUID-AFRIKA
(TRANSVAALSE PROVINSIALE AFDELING)

Ass. 2

SAAKNOMMER: CC 482/85

DELMAS

1986-05-12

DIE STAAT teen:

PATRICK MABUYA BALEKA EN 21
ANDER

VOOR:

SY EDELE REGTER VAN DIJKHORST EN
ASSESSORE: MNR. W.F. KRUGEL
PROF. W.A. JOUBERT

NAMENS DIE STAAT:

ADV. P.B. JACOBS
ADV. P. FICK
ADV. W. HANEKOM

NAMENS DIE VERDEDIGING:

ADV. A. CHASKALSON
ADV. G. BIZOS
ADV. K. TIP
ADV. Z.M. YACOOB
ADV. G.J. MARCUS

TOLK:

MNR. B.S.N. SKOSANA

KLAGTE:

(SIEN AKTE VAN BESKULDIGING)

PLEIT:

AL DIE BESKULDIGDES: ONSKULDIG

KONTRAKTEURS:

LUBBE OPNAMES

VOLUME 84 (IN CAMERA-GETUIE NR. 12)

COURT RESUMES 1986-05-12

MR BIZOS: My Lord, all the accused are present. We have a request, My Lord, on behalf of Rev. Moselane, accused no. 3, to change his position in the dock. He finds it difficult to watch it from such a short distance, having regard to his eyesight. He asks for permission to go to the back row and view it from some distance, if Your Lordship pleases.

COURT: Do you mean is that too near or is that one too near?

MR BIZOS: That is too near.

COURT: Can't he see from where he is on that point? (10)

MR BIZOS: No, it is difficult. That is too far and too much of an angle.

COURT: Too far? Yes, very well, as long as when we start identifying he will have to change back, should it arise.

MR TIP: My Lord, before My Learned Friend continues, may I advert to the admissions document, AAS4, which was previously being handed up to Your Lordship. My Lord, that is the one that dealt with names and members and a document clarifying and amplifying certain aspects of those admissions has been compiled. I beg leave to hand that up to the Court. That is document AAS6. (20)
I might briefly indicate the nature ...

COURT: It is significant that one needs more paper to clarify and amplify than the original.

MR TIP: My Lord, yes, I will explain why it is perhaps a surprisingly lengthy document. What we have sought to do here to the best of our ability, is to clarify the dates, the periods during which various persons held membership on the National Executive Committee of the UDF and various of the regional committees and we have sought to clarify that in terms of when they became members and also when they ceased to become members. Now, it (30)
has been compiled in this way in the hope that it would be a more

convenient form for the Court rather than to have to annotate the existing document. The paragraphs 1.2 through to 1.19 of AAS4 have been substituted in this document.

COURT: So, do I then delete pages ...

MR TIP: It will be from page 2 of AAS4 until the top of page 16. It also was discovered that in AAS4 we had inadvertently duplicated 1.6. There were two different entries under 1.6 and I have taken the liberty of renumbering the affected paragraphs in AAS6.

COURT: What is then the result of this clarification? (10)

MR TIP: The result of the clarification is that more precision has been set out in relation to dates, during which people held office on various of the committees.

COURT: And when names are mentioned then they happen to be the names of particular accused, it is mentioned that it is an accused?

MR TIP: That is dealt with. My Lord, if I could draw Your Lordship's attention to one other aspect, that is on page 18 of the document handed up to Your Lordship now, paragraph 10 at the foot of page 18. My Lord, as I have indicated we renumbered certain of the paragraphs to take into account the error in the (20)

original document. It is observed there as well that the Interim Freedom Charter Committee referred to in paragraph 1.18 upon which M. Valli served was not a committee of the UDF. My Lord, that is a clarification because it is contained under the general heading of United Democratic Front and it is merely to avoid the impression that is necessarily a committee of the United Democratic Front and in paragraph 11 of this document which begins on page 21 we confirm where persons bearing the names of accused persons are referred to in EXHIBIT AAS4, it is intended that such persons are indeed the accused persons bearing those names (30) and in the interest of certainly and again convenience we have

set out in respect of each accused the paragraphs where his name appears.

COURT: Thank you, Mr Tip. It goes in as AAS6.

IN CAMERA-GETUIE 12 v.o.e. (Deur Tolk)

HOF: Net 'n oomblik, mnr. Jacobs. Die getuie wat ons tans voor ons het is getuie I.C.12.

MNR. JACOBS: Ja, en met die speel van die band het ons gekom by nr. 2460. Ons kan net daarvan voortgaan.

ONDERVRAGING DEUR MNR. JACOBS: Kan ons by 2460 weer begin. Kan u maar speel. (Video word gespeel - stop.) (10)

COURT: I see there is a new gentleman in court that I have not seen here before. This hearing is in camera. Yes, proceed, please.

MNR. JACOBS: Terwyl ons nou hier gestop het, kan jy daardie persoon wat nou daar is miskien identifiseer en sê wie is hy? -- Dit is nie duidelik nie. Dit is 'n bietjie donker. Ek kan nie daarpersoon goed sien daar nie.

HOF: Wat is die nommer nou? 2499. (Video word gespeel - stop.)

MNR. JACOBS: Kon u die persoon toe herken in die res van die program daar? -- Al wat ek kan sê ek onthou dat die persoon (20) daar was. Ek weet net nie wat die persoon se naam is nie.

HOF: Wat is die nommer? 2549. (Video word gespeel - stop.)

MNR. JACOBS: Kan jy vir ons daardie persoon identifiseer?

HOF: Wat is die nommer? 2577. -- Ek sien die persoon daar. Ek herken die persoon, maar ek weet nie wat die persoon se naam is nie.

(Video word gespeel - stop.) Nr. 2656. -- Die manspersoon wat ek sien daar op die verhoog langs die vroumense, dit is die persoon wat ek van gepraat het wat opgetree het as 'n tolk tydens die toespraak van mev. Nyembe.

Dit is die persoon met die geel T-hempie aan? -- Ja. (30)

(Video word gespeel - stop.) Nr. 2724. -- Ek wil dit net

genoem het vir die Hof dit is nou die gebeure wat ek van gepraat het waar hierdie persoon opgetree het as 'n tolk. Nou is hy besig om op te tree as 'n tolk.

En die dame wat praat? -- "Mrs Nyembe" is die dame wat praat.

(Video word gespeel - stop.) Is dit die einde van die band? Nr. 3331 is die einde van die band. Dit was band 11, BEWYSSTUK 11. MNR. JACOBS: BEWYSSTUK 11. Kyk, jy het nou 'n geleentheid gehad om deur hierdie band te kyk, is dit verteenwoordigend, hierdie bandopname wat jy nou na gekyk het, van die gebeure op daardie betrokke vergadering? -- Dit is so. (10)

Van die persone wat daar opgetree het en ook die toesprake wat daar gehoor is? -- Ja, dit is so.

U Edele, ek gaan nou oor na 'n ander aspek toe, na 'n tweede aspek. Kan jy vir ons sê in 1983, was daar 'n organisasie SOYCO gestig? -- Ja, dit is so.

Waarvoor staan SOYCO? -- Soweto Youth Congress.

Hoe het dit gekom dat hierdie organisasie gestig word? -- Mag ek dit miskien in Engels verduidelik wat gebeur het? Ek dink ek sal beter instaat wees om dit te kan verduidelik.

HOF: Ja, net voor die getuie verduidelik, die beeld kan maar (20) afgesit word. Yes? -- SOYCO, like I said stands for Soweto Youth Congress. The reason why this thing was formed, this organisation was formed, it is because there were problems which COSAS by then encountered concerning the members who were no more at school but who remained within COSAS because essentially COSAS is an organisation for students at high schools. Now, the problem that caused these people to belong to COSAS had to be solved. There had to be an organisation established for these people who were no more at school specifically. That is how SOYCO came about.

Ek wil u net iets vra. Is SOYCO dan 'n organisasie wat (30) op presies dieselfde standpunt staan as COSAS maar net vir ouer

lede? -- Nee, ek sal nie sê dit is dieselfde standpunt nie, want hulle "constituency" is nie op skool nie terwyl COSAS s'n te doene het met die skole.

Maar behalwe vir die feit dat COSAS nou by die skool is en SOYCO buite die skool, na-skools, het hulle dieselfde beginsels en dieselfde doelstellings of nie? -- Ek sal sê daar is sekere dinge wat hulle albei kan doen. Daar is sekere dinge wat hulle nie albei kan doen nie in die sin dat dit miskien betrekking het op SOYCO wat COSAS nie in staat is om uit te voer nie en terselfdertyd daar is miskien dinge wat hulle albei kan doen in die sin (10) dat COSAS kan ook iets daaromtrent doen.

Is COSAS 'n organisasie wat te doen het met probleme op die skool alleen of het hy 'n wyer doelstelling? -- Eintlik met die stigting van COSAS dit was bedoel dat COSAS te doene het met skoolprobleme wat op skool ondervind word, maar dit gebeur soms dat daar probleme is in die gemeenskap wat tot 'n mate direk die COSAS raak. In daardie sin dan sal COSAS ook optree buite die skole namens die gemeenskap.

As 'n mens nou konkreet 'n voorbeeld kan noem, byvoorbeeld die stigting van 'n Gemeenskapsraad of 'n stadsraad of 'n dorps- (20) raad, is dit iets wat buite COSAS val of is dit iets waarby COSAS betrek word? -- Dit raak COSAS, want soos ek alreeds gesê het daar is sekere dinge wat die gemeenskap raak en wat dan terselfdertyd die skoolkinders raak. In dié sin is COSAS ook betrokke daar.

Beteken dit dan dat COSAS hom nie beperk tot die skool alleen nie, maar dat hy ook 'n breër politieke veld betree? -- Ja, ek stem saam.

Nou, SOYCO, wat is die doel van SOYCO, behalwe om die mense uit SOYCO uit te hou, maar wat doen die mense in SOYCO? -- (30) Weens die feit dat hulle vroeër lede was van COSAS en omdat hulle

nou die skool verlaat het, hulle nou aan SOYCO behoort, hulle het die reg om namens die gemeenskap op te tree. Indien daar enigiets is wat die gemeenskap raak, is hulle geregtig om op te tree.

Maar is hulle dan 'n blote politieke organisasie? -- Ek vind dit 'n bietjie moeilik om dit so te stel en dit te verduidelik soos dit vir my gevra word of dit nou 'n politieke organisasie is al dan nie. Die rede daarvoor is SOYCO doen van die dinge wat eintlik deur COSAS moes gedoen gewees het, maar weens die feit dat COSAS party van die dinge nie sal regkry nie, dan moet hulle deur SOYCO gedoen word. In dié sin vind ek myself in 'n (10) moeilike posisie hoe om 'n politieke organisasie te beskrywe.

Gee vir my 'n voorbeeld van die dinge wat COSAS nie doen nie en wat SOYCO dan moet doen. -- Byvoorbeeld die bestaan van raadslede in die gemeenskap. COSAS het eintlik geen seggenskap daaromtrent nie. Mense wat wel iets te sê het daaromtrent is SOYCO in dié sin dat indien daar enigiets is waar die gevoel nie aanvaar word deur die gemeenskap nie, dan sal SOYCO intree om daardie probleem op te los namens die gemeenskap.

Bedoel u nou gewelddadig intree? -- Ek bedoel nie gewelddadig nie, maar ek bedoel as hulle miskien nie saamstem met (20) dit wat gebeur nie sal hulle dan hulle gevoelens voortbring en vir die mense laat weet, dit wil sê optree.

Hoe sal hulle dit doen? -- Partykeer byvoorbeeld pamflette te laat opskryf en dit te laat versprei in die gemeenskap sodat bekend kan word deur die gemeenskap wat hulle gevoel is.

Hoe stel hulle nou vas, hoe stel SOYCO vas wat die gevoel is van die gemeenskap waarvolgens hulle moet optree? -- SOYCO bestaan uit die jeug wat nie meer op skool is nie en hulle het ouers. Dié sal hulle altyd kan vasstel van hulle ouers, byvoorbeeld as hulle nou gesels by die huis, dan sê die ouer byvoor-(30) beeld ons hou nie van hierdie ding nie en daardie een en daardie

een. Op die manier kom dit dan by SOYCO.

Wat is die verskil tussen SOYCO en COSAS en AZASO? -- AZASO is 'n organisasie vir die universiteite, teknikons, by onderwysopleidingskole.

So, is COSAS dan by die hoërskool en AZASO by die universiteit, technikon en onderwysopleidingsinstansie en SOYCO vir mense wat nie by een van daardie twee is nie? -- Ja, dit is so.

Dit is nie dat 'n mens 'n lid kan wees van SOYCO en van AZASO nie? Gelyktydig. -- Dit word nie toegelaat nie.

En AZASO het dieselfde basis as COSAS, in die sin van (10) hulle tree op in verband met dinge by die universiteite en teknikons en onderwysopleidingsinstansies, maar ook ander dinge buitekant? -- Ja, dit is so.

MNR. JACOBS: Om aan te sluit net by wat die Hof nou vir jou gevra het, COSAS, AZASO en SOYCO, was hulle almal geaffilieer by UDF? -- Dit is so.

Wat was die posisie met hulle omtrent die nasionale kampanjes van UDF? Wat moes hulle doen? -- Soos ek alreeds gesê het COSAS en AZASO het hulle eie "constituency" en as daar so iets is, byvoorbeeld die kampanje, en hulle het aangesluit by (20) hierdie organisasie, dan sal hulle hulle rol speel deur dit met hulle "constituency" te bespreek.

Moes hulle UDF se kampanjes uitvoer om lid te wees van UDF? -- Ja, dit is.

Vir die stigting van SOYCO, het julle 'n liggaam gestig, 'n stigtingsliggaam op die been gebring om die stigting daarvan te reël? 'n Komitee of 'n liggaam. -- Ja, 'n komitee, nie 'n organisasie nie. 'n Komitee wat gewerk het vir die stigting.

Wie het hierdie komitee op die been gebring, tot stand gebring? -- COSAS het begin. (30)

Jyself, het jy op daardie komitee gedien? -- Ja, ek was.

Het daar van ander organisasies nou ook mense gekom wat hierdie komiteevergaderings van julle bygewoon het? Deelgeneem het aan die besprekings. -- Wat ek wel kan onthou wat gebeur het net voor die stigting van SOYCO, die komitee het sekere mense gestuur, dit wil sê die komitee wat gewerk het vir die stigting, na verskillende organisasies toe om 'n woord daar uit te voer met die mense en te verneem wat die mense se gedagte is aangaande die stigting van SOYCO.

Het van daardie mense met wie hulle gaan praat het, die komiteevergaderings van julle toe bygewoon? -- Nee, nie nood-(10)wendig nie, want die rede hoekom ons mense gestuur het na hierdie organisasies toe was dat die persoon die mense van daardie organisasie te gaan verwittig dat ons besig is om 'n organisasie te stig met die naam van SOYCO. So, dit was eintlik nie nodig vir die ander mense van die ander organisasies om na ons toe te kom nie, alhoewel van hulle gekom het.

Wie het gekom? Watter organisasies? -- Ek sal nie sê dat mense van spesifieke organisasies gekom het nie, maar sekere mense wat ek onder my indruk gehad het as mense met ondervinding van die stigting van organisasies, het ons genader as 'n (20) stigtingskomitee en ons het toe gesprekke met hulle uitgevoer.

Wie is die mense? -- Ek onthou een wat hulle genoem het Matotsi Lephosa.

Van watter organisasie was hy? -- Ek ken nie die persoon so goed nie, maar met my swak geheue om hom te beskryf sal ek sê hy het te doen gehad met die handelsdryfmense van Soweto.

Wie nog? -- Popo Molefe is nog een wat ek onthou.

Is dit beskuldigde nr. 19 hier by die hof? -- Ja.

As watter organisasie het hy daarnatoe gekom, verteenwoordiger? -- Destyds was hy aan my bekend as 'n lid van Civic (30) Association.

Watter een? -- Ek kan nie met sekerheid sê by watter gedeelte nie, maar as ek nie verkeerd is nie was hy iewers in Soweto 'n lid van 'n Civic Association en as my geheue my nie in die steek laat nie sal ek sê in die omgewing van Senaoane.

Nog mense? -- Die derde persoon was Frank Chikane wat ek kan onthou.

Van watter organisasie het hy gekom toe hy julle vergaderings bygewoon het? -- Ek weet nie onder watter organisasie het hy daar gekom nie, as 'n lid van watter organisasie nie, maar ek ken hom as 'n predikant. (10)

Nog persone? -- Ek kan nie die ander onthou nie.

Kan jy vir die Hof sê wat was beskuldigde nr. 19, toe hy daar bygewoon het, wat was sy mening omtrent die stigting van SOYCO en wat het hy vir julle daarso toegesprek oor? -- Ek sal nie in staat wees om sy woorde te kan herhaal nie. Al wat ek kan sê in sy woorde hy was 'n persoon wat daarvan gehou het dat hierdie organisasie gestig word.

Die ander twee persone, Frank Chikane en die ander man wat - jammer, ek kan nie sy naam uitspreek nie. -- Dieselfde geld vir die twee. Hulle het ook daarvan gehou. (20)

Julle het toe georganiseer vir hierdie vergadering waarop SOYCO geloods moes word, is dit korrek? -- Ja, dit is so.

Die organisering het julle gereël of gereël dat 'n saal, 'n spesifieke saal verkry moet word waar die loodsingvergadering, stigtingsvergadering gehou sou word? -- Ja, sekere mense was opdrag gegee om na 'n saal te soek, dit wil sê wat gebruik kan word.

En op watter saal het julle besluit uiteindelik? -- Hulle het daar vasgestel dat 'n beskikbare saal vir die dag sal wees Dube Y.

HOF: Is dit nou die YMCA? -- Ja. (30)

MNR. JACOBS: Waar is Dube geleë? -- Dit is 'n saal te Soweto in

die wyk bekend as Dube.

Is Dube deel van Dobsonville of nie? -- Nee, Dube is nie in Dobsonville nie. Dit is ver van Dobsonville.

Het julle besluit op 'n datum wanneer hierdie stigtingsvergadering gehou sou word? -- Ja, dit is so.

Wanneer was die datum? -- As ek nou reg onthou dit was 'n Sondag, 31 Julie 1983.

Het julle uitnodigings, advertensies van hierdie vergadering geplaas of uitnodigings gestuur aan ander mense, organisasies? -- Daar was uitnodigings gewees wat uitgestuur was na die "church organisations, youth clubs", net daardie twee.

Enige ander advertensies? -- Nie wat ek van kan onthou nie wat daar was.

Het julle ook besluit op sprekers vir hierdie organisasie wat julle sou uitnooi? -- Ja, dit is so.

Watter sprekers het julle oorweeg en op besluit? -- Daar is 'n heelwat paar name. Oscar Mpetha, Eric Molobi, dr. Motlana, Dan Montsisi, Archie Gumede, Oupa Monareng, Mkusele Jack. Daar is 'n paar ander name wat ek nou nie meer op die oomblik kan onthou nie. Daar is wel ander name, maar ek kan hulle nie meer (20) onthou nie.

Kan jy onthou of beskuldigde 19 een van julle uitnodigings was? (Tussenbeide)

HOF: Dit is Popo Molefe. -- Ja, hy was daar.

MNR. JACOBS: Het julle net op Swartmense besluit of was daar ook anderkleuriges, Indiërs of van die aard? -- Daar was Indiërs gewees.

Het julle besluit wie sou die voorsitter op daardie vergadering wees? -- Ja, Kehla Shubane was die voorsitter gewees.

Die vergadering is dan gehou op, as ek reg het, 'n Sondag-(30) oggend, 31 Julie. (Tussenbeide)

HOF: Ek wil net duidelikheid hê, mnr. Jacobs, u sê al hierdie mense is nou op besluit dat hulle sou sprekers wees en op besluit dat dit voorsitter sou wees, maar is die vergadering gehou met die sprekers en met die voorsitter?

MNR. JACOBS: Ek wil dit - as ek nou by die vergadering gekom het daarop ingegaan het. Laat ek dit miskien nou afhandel voordat ek - het Kehla Shubane die betrokke dag op daardie betrokke vergadering toe opgetree as voorsitter? Dit is Sondagoggend, 31 Julie 1983? -- Ja, dit is so.

En die persone wat jy genoem het hier, het hulle almal (10) opgetree toe op daardie betrokke vergadering as sprekers? Dit wat jy kan onthou.

Kan jy sê was beskuldigde 19 'n spreker daar gewees of het hy ..? -- Ja, hy was.

Die vergadering wat toe die oggend begin het van 31 Julie 1983, het jy die vergadering bygewoon? -- Ja, ek was teenwoordig.

Toe jy by die saal aangekom het, is dit in hie die saal, die Dube YMCA-saal? -- Ja, ons was in daardie saal gewees.

Ken jy die saal baie goed? -- Ja, ek ken die saal.

Hoe laat het jy by die vergaderplek opgedaag, by die saal? (20)
-- Die vergadering moes begin het om 10h00. As my geheue my nie in die steek laat nie, as ek reg onthou, toe ek daar gekom het, dit was omtrent halftien. Tussen halftien en tienuur was ek daar gewees.

Was daar enigiets opmerklik buitekant die saal toe jy daar gekom het wat jy opgemerk het? -- Ja, wat ek spesifiek kan onthou is dat die omheiningdraad buite, as 'n mens dit nader, was daar plakkate daar op gewees wat bekend gemaak het oor die "launch" van SOYCO.

HOF: Plakkate of baniere? -- Volgens die Hof se verduideliking (30) aan my wat die verskil is tussen die twee, dit is 'n plakkaat

en 'n banier, dié was 'n plakkaat gewees op 'n harde papier opgeskryf, nie materiaal nie.

MNR. JACOBS: Nog iets daar opgemerk in die omgewing van die saal?

-- Dit is al wat ek kan onthou wat ek daar buite opgemerk het.

Het jy enige motors, spesifieke motors miskien daar buite opgemerk toe jy daar opgedaag het? -- Ja, ek onthou dat ek die polisievoertuie gesien het wat net buite die omheiningdraad daar gestaan het.

Het u toe in die saal ingegaan? -- Ja, ek het.

Wat was die mense wat voor jou nou daar by die saal opgedaag het, besig om te doen by die saal toe jy daar inkom? -- Hulle was besig om te sing. (10)

Hoe het hulle gesing? Het hulle op hulle plekke gesit toe hulle sing of plekke gestaan of hoe het hulle gesing? -- Hulle het gestaan terwyl hulle gesing het. Ek sal sê in die singery, sal ek beskrywe dat hulle gedans het ook.

Hoe het hulle hierdie keer gedans? -- Ek kan nie 'n spesifieke manier beskrywe of onthou wat ek aan die Hof kan beskrywe hoe die mense gedans het daar. Wat ek wel kan onthou is dat die mense gesing het en gedans het. (20)

K254 Wat het hulle gesing? -- Hulle het liedere gesing waarin hulle name genoem het van persone wat gestraf is, gevang is, gevlug het en dood is.

Is dit nou mense wat lede is van die ANC? -- Dit is so, ja.

Is dit vryheidsliedere? -- Ja.

Het jy deelgeneem aan die singery? -- Ja, ek het.

Toe die vergadering begin, het jy plek ingeneem in die saal? -- Ja, ek het gaan sit.

Waar het jy in die saal gesit? -- Ek het omtrent min of meer in die middel van die saal gesit, dit wil sê tussen die gehoor. (30)

Was hierdie saal spesifiek, plekke waar sekere groepe gesit

het of het hulle sommer algemeen deurmekaar gesit? -- Die sprekers moes op die verhoog gaan sit het.

Ja? -- Asook die voorsitter wat ook op die verhoog was.

Die saal, was hy opgemaak op enige wyse? -- Daar was ge-wees - wat gebeur het, is voor die sprekers daar op die verhoog waar hulle gesit het, was daar 'n plakkaat gewees met die bewoording wat daar aandui dat daar 'n stigting was van SOYCO. Agter hulle was daar 'n groot wit banier.

Kan jy onthou hoe die banier gelyk het? -- As ek nie fouteer nie, die bewoording wat ek nou net genoem het, was daar geskryf (10) gewees. "Soweto Youth Congress Freedom in our Lifetime."

Nou, die plakkaat wat voor die sprekers was wat jy gesê het, waar was dit voor die sprekers? Was dit aan iets vasgeheg? -- Die plakkaat was voor die tafels gewees. Eintlik hulle het dit laat staan dat dit teen die tafels was.

HOF: Dit was nie net een plakkaat nie, maar plakkaat? -- As ek nog reg onthou, ja, dit was plakkaat gewees, nie 'n plakkaat nie.

MNR. JACOBS: Die sprekers, was hulle daar op die verhoog? Het hulle daar op die verhoog gesit agter die tafel? -- Dit is so.

Wat het die voorsitter, Kehla Shubane, toe gedoen? Wat (20) het hy gedoen by die aanvang van die vergadering? -- As ek nog reg onthou hy het die sprekers voorgestel aan die gehoor.

Het hy eers die sprekers as geheel voorgestel, een na die ander daar, of het hy hulle voorgestel later soos wat hulle hul toesprake gelewer het? As ek miskien net duidelikheid daaroor kan kry. -- Soos ek gesê het as ek reg onthou die persoon, die voorsitter het eers die persoon geroep. As die persoon opstaan dan sal hy eers daardie persoon voorstel voor die persoon dan 'n toespraak maak.

Kan jy onthou of al die sprekers daar was toe julle moes (30) begin of het van hulle later gekom? -- Toe die vergadering 'n

aanvang geneem het, was hulle nog nie almal daar nie. Dit is een van hulle wat nog nie daar was nie.

Wie is dit? -- Oscar Mpetha.

Kan jy onthou of hy opgedaag het by daardie vergadering lateraan? -- Ja, terwyl die vergadering aan die gang was, het hy opgedaag. Daar was 'n spreker wat besig was met 'n toespraak.

Wat gebeur toe hy opdaag? -- Toe hy daar opgedaag het, die spreker het gestop met sy toespraak en die gehoor het opgestaan en toe 'n lied begin sing waarin hulle melding gemaak het van sy naam, eintlik hulle het hom geprys in hierdie lied. (10)

ASSESSOR (MNR. KRÜGEL): Dit is nou vir Mpetha? -- Mpetha, ja.

Wat ek nog kan noem is toe hy daar gekom het, was hy op 'n rystoel gewees wat hy mee gestoot was. Toe hy die saal binnegekome het, is hy met die rystoel opgetel en op die verhoog geplaas tesame met die rystoel.

MNR. JACOBS: Kan jy vir die Hof sê daar in die saal, het jy enige kameras en goed opgemerk wat daar besig was in die saal? Videokameras onder andere? -- Ja, daar was kameras gewees.

'n Videokamera ook? -- Ja, ek het 'n videokamera gesien.

Wat daar afgeneem het? -- Ja. (20)

Kan jy miskien net vir ons sê wie het die videokamera gedra? Kan jy onthou wie die persoon is wat die afneemwerk daar met die videokamera gedoen het? -- Dit is 'n onbekende persoon aan my en ek kan nie onthou wie die persoon is nie.

U Edele, ek wil 'n volgende bewysstuk ..

HOF: Net voor u al die seëls breek, die vorige bewysstuk was BEWYSSTUK 11, die videoband, het ons dit al teruggekry?

MR TIP: My Lord, whilst this is happening, I presume that ...

HOF: Kry die band asseblief uit en gee dit vir my klerk, asseblief. (30)

MR TIP: My Lord, I presume that this video is going to be

tendered on precisely the same basis and subject to the same ruling as the previous ...

COURT: The same objection holds and the same ruling applies.

MR TIP: As Your Lordship pleases.

MNR. JACOBS: U Edele, daardie band is nou aan die Hof se klerk oorhandig, BEWYSSTUK 11.

HOF: Dankie.

HOF VERDAAG VIR TEE. HOF HERVAT.

IN CAMERA-GETUIE NR. 12 (Nog onder eed)

MNR. JACOBS: U Edele, die volgende bewysstuk wat ek wil in- (10)
handig gaan wees BEWYSSTUK 25 ...

ASSESSOR (MNR. KRÜGEL): BEWYSSTUK 25 is reeds ingehandig.

MNR. JACOBS: Ekskuus, BEWYSSTUK 28 en die transkripsie wat daarby gaan saamloop lateraan is 25V of V25 en BEWYSSTUK 28 is die nommer wat dit gaan wees. U Edele, die bewysstuk is geseël in 'n amptelike koevert, geseël met Polisie seël op rooi seëllak nr. 1141. Op die koevert is bo aangebring "Oorspronklike video gemerk op agterkant nr. 49 (180) SOYCO." Op bokant kleefband-strokie met nr. 13 daarop - 113 daarop. U Edele, met u verlof breek ek dan die seël in die hof. (Seël word gebreek.) (20)
Binne-in is dan 'n kasset in 'n houer. Die houer staan bo-op Sharp E180 Videokasset VHS. Die band self - op die rugkant van hom is daar 'n kleefband geplak waarop staan "nr. 49 (180) SOYCO" en dan die kleefband daar, die plakkertjie wat genoem word met die nommer 113 daarop is op die plakker van hierdie band aangebring. U Edele, met u verlof vra ek dat ek dit inhandig dan as bewysstuk op hierdie stadium, as BEWYSSTUK 28 en dat ons dit speel in die hof.

Meneer, net voordat die band begin speel, ek wil vra dat u ook sal let op hierdie band, as u dit herken of persone of insi-
dente, enigiets wat jy voel wat jy tot die Hof se aandag wil bring (30)

stop die/..

stop die operateur en dan verduidelik jy soos in die vorige geval.

-- Ek sal so maak, ja.

HOF: Mag ek net vra, voordat u begin, werk met hierdie band dieselfde nommer en sisteem as by die vorige?

OPERATEUR: Ja, U Edele.

HOF: Goed, begin hy by nr. 1?

OPERATEUR: Hy begin by 0000.

HOF: Gaan maar voort. (Video word gespeel - stop.) Nr. 15. -- Die beeld wat u nou daar sien is die plakkate wat ek van gepraat het wat net voor die sprekers was op die verhoog. (10)

Daarop staan SOYCO, heelbo is daar 'n banier of 'n vlag, wat in die middel daarvan staan dink ek is "Youth", maar ek kan nie mooi sien nie. "Youth". Onder is groot geskryf SOYCO en onder SOYCO "Unity, Action, Freedom." Ja? (Video word gespeel - stop.) Nr. 19. -- Ek herken die drie persone wat nou tans op die beeld is.

Gee hulle vir ons van links na regs soos u na die beeld kyk. -- Dr. Motlana, Archie Gumede en Curtis Nkondo.

(Video word gespeel - stop.) Nr. 26.

MNR. JACOBS: Die vierde persoon wat na Curtis Nkondo in die (20) beeld gekom het, kan jy vir ons sê wie is hy? -- Ek weet nie wat sy naam is nie.

HOF: (Video word gespeel) Nr. 29. -- Die persoon met die gestreepte hemd daar is die persoon wat as voorsitter daar was.

Kehla? -- Ja.

(Video word gespeel - stop.) -- Die persoon langs hom nou wat duidelik is op die beeld is die persoon wat ek van gepraat het as een van die sprekers, naamlik Oupa Monareng.

Wat is die nommer hier? 31. Hy staan en hy kyk op na sy regterkant toe. Ja? (Video word gespeel - stop.) Nr. 34. --(30) Die persoon wat daar staan met die wit op die beeld, dit is die

persoon/..

persoon wat eintlik voor die gehoor verbyloop, ken ek goed. Dit is Simon Nkoli.

MNR. JACOBS: Is dit beskuldigde 13 hier by die hof?

HOF: Laat hom opstaan. -- Ja, dit is hy.

(Video word gespeel - stop.) Nr. 76. -- In my getuienis vroeër het ek gesê daar is sekere mense wie se name ek vergeet het. Verskoning, wat ek sê is, het ek gepraat van persone se name wat genoem word in die liedere terwyl die mense sing. Een van die name wat ek van gepraat het, is dié wat 'n mens nou hier kan hoor van Oliver Tambo. (10)

Ja, gaan voort. (Video word gespeel - stop.)

MNR. JACOBS: Kan ek net hierso vir jou vra, hierdie man hierso met die wit wat daarso staan en dan die voorskreeu doen en die hande klap, wie is dit? (Tussenbeide)

HOF: Wat is die nommer? 89.

MNR. JACOBS: Laat hy net 'n bietjie teruggaan, dan speel u hom net dat hy hom kry. (Video word weer gespeel - stop). Daar kom hy nou. Laat hy maar net aanloop dan kan u 'n kans kry om na hom te kyk. (Video word gespeel - stop.)

HOF: Nr. 159. -- Op hierdie stadium wil ek net die saal (20) identifiseer. Die saal van Dube Y het bruinerige gordyne aan die kante soos 'n mens dit kan sien.

Ja? (Video word gespeel - stop.) Nr. 177. -- Dit is die videomasjiene wat ek van gepraat het dat hulle daar was wat ek gesien het.

Met die twee operateurs. -- Ja.

(Video word gespeel - stop.) Dit is nou blykbaar 'n onderbreking in die videoband wat nou met 'n ander onderwerp voortgaan. Nr. 182. Ja? -- Dit is buite die saal by die omheiningsdraad van die perseel. Soos ek alreeds vroeër gesê het in my getuienis (30) daar is plakkate teen die omheiningsdraad soos hulle daar sigbaar

is op die beeld van die video. (Video word gespeel - stop.)

Nr. 206.

MNR. JACOBS: Kan jy vir ons sê daardie, waar is dit en daardie banier wat daar is, kan jy dit herken of plakkaat? -- Ja, dit is die banier wat ek onthou wat ek vroeër van gepraat het.

HOF: Wat staan onder die hoof-woorde "Freedom"?

MNR. JACOBS: "Freedom in Our Lifetime."

HOF: "Freedom in our Lifetime." Die banier is groot bo die sprekers teen die sprekers agter. Is dit teen die muur agter of hang dit aan die voorkant van die verhoog af? In elk geval, daar (10) staan op "Soweto Youth Congress Freedom in Our Lifetime" en dan toon die prentjie of die beeld toon die sprekers op die verhoog. Ja, gaan maar voort. (Video word gespeel - stop.) Nr. 248. -- Vat hom 'n bietjie terug vir my. Ek wil die persoon sien agter die een wat staan en praat daar. (Video word teruggespeel - stop.) Die persoon wat ek daar nou herken op die verhoog is een van die sprekers, Dan Montsisi.

(Video word gespeel - stop.) Nr. 397. -- Die persoon wat nou net op die verhoog gekom het, is een van die sprekers, naamlik Eric Molobi. (20)

Is dit die persoon heel links op die beeld? -- Ja.

Met die donker baadjie en swart hemp? -- Ja, dit is die persoon.

(Video word gespeel - stop.) Die persoon wat daar spreek, wie is dit? -- Dit is die een wat ek gesê het dit is Eric Molobi.

As u kyk na bladsy 5 van V25 dan staan daar Kernick Ndlovu, is dit dan verkeerd? -- Dit is 'n groot fout.

Ja, gaan maar voort. (Video word gespeel - stop.) Nr. 434. -- Ek wil iets korrigeer daar. Ek het 'n fout begaan in die begin, mag ek dit korrigeer? (30)

Ja. -- In die begin in my getuienis het ek gesê dat die

voorsitter is die persoon wat die sprekers voorgestel het aan die gehoor. Ek was verkeerd. Dit is nie hy nie, maar die persoon wat die sprekers voorgestel het, is die persoon nou op die beeld van die video.

Wie is dit? -- Dit is Eric Molobi.

(Video word gespeel - stop.) Net 'n oomblik. In V25 op bladsy 6 staan daar "Mathews stands and raises his right clenched fist while audience clap hands and Curtis Nkondo raises right arm with fingers closed and thumb outstretched." Ek wonder of dit die bedoeling was, want vantevore is die persoon (10) Eric Molobi aangedui as Kernick Ndlovu. Kan ons net daardie beeld weer speel? Net 'n bietjie terug, asseblief. Net waar die man opstaan met sy vuus in die lug, Mathews. (Video word gespeel - stop.) Gaan maar voort, dit is korrek.

(Video word gespeel - stop.) Nr. 713. -- Kan u dit 'n bietjie terugspeel vir my, ek wil daardie persoon beskrywe wat net op die verhoog gekom het. (Video word teruggespeel - stop.)

Wat is die presiese nommer nou? 711. Ja? -- Dit is een van die sprekers wat ek na verwys het as Mkusele Jack van die Kaap af. (20)

K255 (Video word gespeel - stop.) Nr. 2364. -- Die persoon wat die leier is daar en daardie slagspreuke ken ek en ek weet hy was daar teenwoordig.

Die persoon met die serp om die nek? -- Ja.

Wie is hy? -- Sipiwe Tose is sy van.

Wat is hy, 'n student? -- Nee, toe ek hom leer ken het, hy was nie meer 'n student nie, hy was maar 'n man wat gewerk het. Verskoon, hy was nie 'n student nie, maar hy het ook nie gewerk nie.

Beteken dit dat studente werk? -- Ja, ek sal sê hulle werk as studente. Dit is hulle werk. (30)

MNR. JACOBS: Kan jy sê, het hy aan 'n organisasie behoort en

indien wel, watter een? -- Na die formulering van SOYCO het hy toe 'n lid geword van SOYCO, alhoewel hy baie van die COSAS se vergaderings bygewoon het.

(Video word gespeel - stop.) Kan jy daardie persoon onthou en wie hy is? (Tussenbeide)

HOF: Nr. 2399. -- Ek ken nie die persoon nie, dus kan ek hom ook nie onthou nie.

Wat is dit, 'n Blankeman? -- Vir my op die beeld daar lyk hy soos 'n Indiërman.

Het u hom daar gesien by die vergadering? -- Ek kan nie (10) meer so goed onthou of ek hom daar gesien het nie.

(Video word gespeel - stop.) Nr. 2636. -- Ek wil een van die persone identifiseer op daardie beeld, van die persone wat ek gesê het was teenwoordig daar. Dit is beskuldigde nr. 19.

Waar is hy? -- Op die beeld.

Ja, maar onskyk nou op die beeld. -- Dit is die een agter hulle daar met 'n bruinerige kleur van 'n baadjie wat hy aan het wat vorentoe buk.

Is dit die persoon wat staande is, maar buk en wat dwars kyk? -- Ja. (20)

(Video word gespeel - stop.) Nr. 2677. -- Soos ek vroeër gesê het in my getuienis terwyl 'n persoon besig was met sy toespraak met Mpetha daar opgedaag as gevolg waarvan die persoon toe gestop het. Onmiddellik toe hy gestop het, het die gehoor toe begin sing oor Mpetha se naam.

MNR. JACOBS: Tydens wie se toespraak is dit wat hy toe inkom? -- Dan Montsisi is die persoon wat besig was met die toespraak.

HOF VERDAAG VIR MIDDAGETE. HOF HERVAT.

K256 IN CAMERA-GETUIE NR. 12 (Nog onder eed)

HOF: Ons was by 2677 en ons gaan voort. (Video word gespeel - (30) stop.) Nr. 2691. -- Ek wil net genoem het soos ek vroeër gesê

het dat hy op die verhoog geplaas was met die rystoel soos dit nou daar gebeur het.

Dit is nou mnr. Oscar Mpetha? -- Ja.

Ja, gaan voort. (Video word gespeel - stop.)

MNR. JACOBS: Die twee persone wat nou daar opgestaan het en voorgestel is, wie is hulle? (Tussenbeide)

HOF: Nr. 2742.

MNR. JACOBS: Kan ons miskien net 'n bietjie teruggaan dan kan jy weer kyk. (Video word teruggespeel - stop.) Daardie een. -- Al weet ek nie presies watterse werk doen hy en waar hy be- (10) trokke is nie, maar ek onthou die naam wat daar genoem word.

HOF: Wat is die naam wat u gehoor het? -- Mewa Ramgobin.

En die ander een? Speel net 'n bietjie verder. -- Ek weet nie wie se naam dit is nie. Ek hoor dit vir die eerste keer daar, maar die gesig van die persoon is bekend aan my.

Die naam wat u gehoor het, wat is dit? -- Ek het dit nie eers mooi gehoor, wat sy naam is nie.

Dit klink soos Memoniat of so iets. Gaan voort. (Video word gespeel - stop.) Nr. 3262. -- Ek wil net melding gemaak het hiervan dat die persoon onthou ek dat sy teenwoordig was en (20) ek wil net vir die Hof gesê het wat die naam van die persoon is.

Ja? -- Zinzi Mandela.

(Video word gespeel - stop.)

MNR. JACOBS: Kan jy miskien net vir ons sê wie is daardie persoon, as jy hom ken. (Tussenbeide)

HOF: Nr. 3364. -- Ek herken hierdie voorkoms van die persoon, maar ek weet nie wat sy naam is nie.

(Video word gespeel - stop.)

MNR. JACOBS: Kan jy vir ons sê miskien die lesing waar hy nou is, wie is die man wat daardie voorsang doen? (30)

HOF: 3609. -- Ek sien nie die persoon so duidelik op daardie

beeld nie.

Gaan 'n bietjie terug en speel hom oor. (Video word terug-
gespeel - stop.) -- Ek het die persoon nou gesien. Hy is
bekend aan my op die naam van Oupa.

MNR. JACOBS: Ken jy nie sy van nie? -- Nee.

(Video word gespeel - stop.)

HOF: Wat is die woorde van die lied? Nr. 3633. -- "O Tambo,
ohlasini." Die leier vra "wensane" en dan gaan hulle aan en
sê "osafundisa amajoni."

(Video word gespeel - stop.)

(10)

MNR. JACOBS: U Edele, ek weet nie of ons - ek sien dit is nou
15h00 - of ons nog aan sal gaan en of ons miskien op hierdie
stadium ...

HOF: Wat is die nommer?

OPERATEUR: 3666.

HOF: 3666. Ons neem nou die verdaging.

HOF VERDAAG TOT 1986-06-13.